

УДК 352.074-053.6
DOI

МОЛОДІЖНІ СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ І ПРОГРАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ МОЛОДІ У ГРОМАДІ

Коломієць Олена, докторка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри освітнього менеджменту, артменеджменту і соціальної роботи, Черкаський національний університету імені Богдана Хмельницького.

ORCID: 0000-0002-1343-4268

E-mail: kolomietsolena@gmail.com

Демиденко Тетяна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри освітнього менеджменту, артменеджменту і соціальної роботи, Черкаський національний університету імені Богдана Хмельницького.

ORCID: 0000-0003-4864-1512

E-mail: demydenkota@gmail.com

Рожко Надія, головна спеціалістка відділу координації надання соціальних послуг управління розвитку соціальної сфери, Департамент соціальної політики Черкаської міської ради.

E-mail: rozhko.nadiya@vu.cdu.edu.ua

Проаналізовано досвід впровадження соціальних проєктів та програм, спрямованих на активізацію молоді та обґрунтування можливостей їх подальшого застосування у практиці молодіжної політики України. Визначено поняття «соціальний проєкт» у контексті молодіжної активності. Доведено, що кращі практики молодіжної роботи є прикладом успішно реалізованих соціальних проєктів та підґрунтям формування нових ініціатив, орієнтованих на потреби та інтереси молоді.

***Ключові слова:** молодь, соціальний проєкт, програма, молодіжна політика, активізація молоді, практики молодіжної роботи, молодіжна робота, молодіжні соціальні ініціативи.*

YOUTH SOCIAL PROJECTS AND PROGRAMS AS INSTRUMENTS FOR YOUTH ACTIVATION IN THE COMMUNITY

Kolomiets Olena, Doctor of Philosophy, Professor Departments of Educational Management, Art Management and Social Work, Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University.

ORCID: 0000-0002-1343-4268

E-mail: kolomietsolena@gmail.com

Demydenko Tetyana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor Departments of Educational Management, Art Management and Social Work, Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University.

ORCID: 0000-0003-4864-1512

E-mail: demydenkota@gmail.com

Rozhko Nadiya, Chief Specialist of the Department for Coordination of Social Services Provision, Office for Social Development, Department of Social Policy of the Cherkasy City Council.

E-mail: rozhko.nadiya@vu.cdu.edu.ua

The purpose of the article is to analyze the experience of implementing effective social projects and programs aimed at activating youth, as well as to substantiate the possibilities of their further application in the practice of youth policy in Ukraine. The concept of a "social project" in the context of youth activity is defined as a set of purposeful actions initiated and implemented by young people or with their participation, which has clearly defined objectives, temporal and resource boundaries, and is directed towards addressing socially significant problems, fostering civic responsibility, and enhancing the social activity of the youth community. The study examines the specific features of youth social projects and programs. A social project is considered as an instrument for the practical implementation of specific tasks in the field of youth policy, whereas a program determines its priorities and directions, serving as its strategic foundation.

The study analyzes contemporary practices of implementing social projects and programs involving youth ("Youth Worker," "YouthHere," "VidNOVA.ua"), and takes into account the experience of other youth initiatives. It is concluded that successful social projects contribute to the activation of young people, the strengthening of social cohesion, and the formation of national identity. The consideration of accumulated experience makes it possible to improve youth policy in Ukraine and to create the prerequisites for developing new effective initiatives. It is demonstrated that best practices in youth work serve as examples of successfully implemented social projects and as a foundation for the formation of new initiatives oriented toward the needs and interests of young people. The transition from individual successful local projects to large-scale practices that expand and function in other communities creates a basis for further generalization of results and the development of effective strategies for activating the youth community.

Key words: youth, social project, program, youth policy, youth activation, practices of youth work, youth work, youth social initiatives.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах, коли молодь стикається з низкою викликів – від соціальної дезорієнтації до обмеженого доступу до ресурсів для особистої та професійної самореалізації, – особливої актуальності набуває створення цілеспрямованих механізмів підтримки, мотивації та залучення цієї категорії населення до активності у суспільстві. Важливим інструментом такої підтримки виступає проектна діяльність, оскільки вона забезпечує можливість впровадження інноваційних ідей через конкретні ініціативи з чітко визначеними цілями, результатами та часовими рамками.

На сучасному етапі в Україні реалізується значна кількість ініціатив, спрямованих на активізацію молоді. За даними Міністерства молоді та спорту України, станом на грудень 2024 року в Україні функціонувало понад 613 молодіжних рад, діяльність яких сприяє розвитку громадянської активності волонтерства та неформальної освіти серед молоді. Загальна чисельність осіб, залучених до діяльності молодіжних центрів становила 9687 осіб [1]. У більш ніж 600 територіальних громадах України створено та активно діють молодіжні ради, які забезпечують залучення молоді до процесу ухвалення рішень на місцевому рівні. Ефективність таких ініціатив безпосередньо залежить від якості їх впровадження, здатності адаптуватися до потреб цільових груп, сприяти змінам у молодіжному середовищі. У цьому контексті вивчення практичного досвіду успішних соціальних ініціатив за участі молоді дозволяє адаптувати перевірені моделі та стратегії до різних умов, забезпечуючи стійкість і результативність громадських проектів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій вказує на цікавість науковців щодо залучення молоді до проектної діяльності. Зокрема у дослідженні Р. Драпушко (2022), П. Горінова (2022), Є. Міненко (2022). розкрито шляхи залучення молоді до прийняття

управлінських рішень. Детальний аналіз поняття проєктної діяльності представлено у працях П. Брінь (2019), А. Абуд (2019), Л. Довгань (2017), Г. Мохонько (2017), І. Малик (2017) та ін. Особливості проєктної діяльності, етапи, вимоги до проєктів розкрито у дослідженнях Л. Головка (2025), Т. Головка (2025), В. Худинця (2025), В. Піменова (2018), Н. Аграмакової (2020), С. Гончарової (2020), А. Гончарова (2020), О. Ілішової (2024), В. Товстоган (2024), Є. Козлова (2024), С. Кропельницької, Т. Мигович, М. Кулеша-Любінець та ін.

Окремі дослідження науковців стосуються питань щодо реалізації соціальних проєктів. Зокрема, особливості реалізації інноваційних соціальних проєктів представлено у праці І. Туболец. У дослідженні О. Коломієць, Т. Демиденко [6] здійснено аналіз соціальних проєктів як інноваційних інструментів розв'язання або мінімізації соціальних проблем. У працях Н. Левченко, Н. Коляди [8] висвітлено процес створення та розвитку програми «Молодіжний працівник». А в дослідженні І. Пеші [12] проаналізовано результати впровадження програми «Молодіжний працівник» за період 2014-2021 років тощо. Проте, незважаючи на наявність наукових напрацювань у цьому напрямі, актуальним залишається аналіз прикладів успішної проєктної діяльності молоді в Україні, що підтверджують її практичну ефективність.

З огляду на актуальність теми **метою статті є** проаналізувати досвід впровадження ефективних соціальних проєктів та програм, спрямованих на активізацію молоді та окреслити можливості їх подальшого застосування у практиці молодіжної політики України.

Для вирішення поставленої мети вважаємо за необхідне вирішити наступні завдання: проаналізувати зміст понять «проєкт» та «соціальний проєкт» у контексті молодіжної активності; розглянути успішні практики впровадження соціальних проєктів, спрямованих на активізацію молоді; узагальнити позитивний досвід та виокремити перспективи подальшого розвитку і вдосконалення молодіжних соціальних проєктів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наукових дослідженнях представлено різні підходи до аналізу поняття «проєкт». Зокрема, це поняття тлумачать як: процес планування й реалізації дій окремою особою, групою чи організацією для досягнення соціально вагомої мети, обмежений у часі, просторі та ресурсах [16]; комплекс завдань і заходів, спрямованих на досягнення конкретної мети, що мають визначені терміни початку й завершення, передбачають фінансові обмеження, потребують людських та інших ресурсів і ґрунтуються на міждисциплінарній взаємодії [7, с. 78]; формалізований у документах, часово обмежений набір заходів, які здійснюються задля досягнення визначених цілей або отримання унікального результату за умов обмежених ресурсів [2, с. 24] тощо.

Науковці, серед яких О. Коломієць (2023), Т. Демиденко (2023), В. Лях (2024), Л. Романовська (2020), Т. Серга, С. Щербина (2024), О. Дубина (2025), С. Мішина (2020), О. Мішин (2020), В. Піменов (2018) та ін., досліджуючи різновиди проєктів, наголошують на розумінні соціального проєктування як: комплексу дій, пов'язаних із проєктуванням соціальної ініціативи, визначенням її ресурсів і технологій реалізації, орієнтований на вирішення соціальних завдань і зменшення можливих ризиків [10]; інноваційного соціального рішення, розробленого автором і спрямованого на забезпечення появи, оновлення або підтримки матеріальних і духовних надбань в умовах постійних змін [16]; прогнозованої і організованої моделі соціальної реальності, що відображає ідеальний стан тієї чи іншої соціальної системи [9]; послідовність подій та дій спрямованих на запобігання, мінімізацію або вирішення соціальних проблем [13, с. 68] та ін.

Враховуючи дослідження науковців під соціальним проєктом у контексті

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

молодіжної активності будемо розуміти комплекс цілеспрямованих дій, ініційованих та реалізованих молоддю або за її участі, який має чітко визначені цілі, часові та ресурсні межі й спрямований на вирішення суспільно значущих проблем, розвиток громадянської відповідальності та підвищення соціальної активності молодіжної спільноти.

У сфері молодіжної політики доцільно розрізняти поняття «соціальний проєкт» та «програма». Соціальний проєкт характеризується чітко окресленими часовими межами, конкретною метою та завданнями, спрямованими на розв'язання певної соціальної проблеми чи задоволення потреб молоді в локальному середовищі. Його реалізація здебільшого здійснюється громадськими організаціями, ініціативними групами або іншими суб'єктами громадянського суспільства, при цьому фінансування має обмежений і переважно грантовий чи спонсорський характер. Натомість програма у сфері молодіжної політики має довготривалий, системний та стратегічний характер, передбачає комплекс заходів, що охоплюють широкий спектр проблем і напрямів розвитку молоді, та базується на нормативно-правових засадах державної або місцевої політики. Вона забезпечується стабільнішими ресурсами, включно з бюджетним фінансуванням, і виступає механізмом, у межах якого реалізуються окремі соціальні проєкти.

Узагальнене визначення створює підґрунтя для подальшого аналізу практичних прикладів реалізації соціального проєкту, що відображено у діяльності низки молодіжних організацій та платформ. Опрацювання наукових джерел [5], [8], [12] та офіційних ресурсів, зокрема таких, як: Молодіжна платформа [11], «ГУРТ» [4], Всеукраїнський молодіжний центр [3] та ін., дозволяє навести успішні приклади молодіжних проєктів в Україні та визначити перспективи їх реалізації та можливі виклики, з якими вони можуть зіткнутися у процесі подальшого впровадження.

Однією з відомих і поширених в Україні ініціатив у сфері молодіжної політики є програма «Молодіжний працівник», метою якої є створення умов для самореалізації молодих людей у різних сферах життя, захист інтересів і прав молоді [3]. Дана програма орієнтована на організацію молодіжної роботи з урахуванням активної ролі молодих людей у процесах децентралізації та слугує важливим засобом реалізації молодіжної політики в громадах і регіонах. З огляду на це одним із напрямом реалізації даної соціальної ініціативи є активізація участі молоді у житті громади. Наголосимо, що серед інших напрямів є: організація навчання молодіжних працівників із використанням методів неформальної освіти; поширення та обговорення досвіду впровадження молодіжної політики на рівні місцевих громад за активного залучення молоді [12, с. 174].

На сьогодні «Молодіжний працівник» є однією з дієвих ініціатив у сфері розвитку молодіжної політики України через її унікальність, що полягає у: поєднанні спільного навчання представників державних структур та громадських організацій; багаторівневій реалізації (державний, регіональний, місцевий рівні); партнерській взаємодії між органами влади, науковими установами, громадським сектором та міжнародними інституціями; орієнтації змісту навчання на потреби молоді та фахівців; активній участі молодіжних лідерів; використанні різних форм обміну ефективними практиками, а також у спрямованості проєктів на узгодження молодіжних потреб із можливостями громади [8; 12, с. 176-177].

З огляду на тривалість (з 2014 року і до цього часу) та результативність реалізації програми «Молодіжний працівник», її досвід може слугувати зразком для розробки та впровадження аналогічних ініціатив. Актуальність програми зростає в умовах воєнного стану, коли підтримка молоді є важливим чинником збереження соціальної стабільності та формування її лідерського потенціалу.

Цікавим для дослідження є соціальний проєкт «МолодьТут», спрямований на підтримку та розвиток мережі молодіжних центрів в Україні, які виступають ключовими

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

інституціями громад у процесі активізації молоді та впровадження молодіжної політики на місцевому рівні. Із моменту започаткування у 2020 році ініціатива сприяла відкриттю понад 18 нових молодіжних центрів у семи областях України, а також забезпечила підтримку діяльності ще 18 уже функціонуючих центрів у 10 областях [11]. Основною метою проекту є стимулювання участі молоді в житті громад та підвищення впливу молодіжних ініціатив на процеси ухвалення рішень. Ініціатива орієнтована на молодих людей з активною громадянською позицією, які прагнуть до особистісної реалізації, впровадження інновацій та сприяння позитивним трансформаціям у своїх регіонах. Важливим компонентом проекту є створення інклюзивної платформи для розвитку компетентностей, обміну кращими практиками та впровадження інноваційних ініціатив, спрямованих на посилення ролі молоді в суспільному житті [15].

Реалізація проекту «МолодьТут» відкриває низку важливих перспектив. Передусім очікується зміцнення інституційної спроможності молодіжних центрів, які виступають ключовими інституціями громад у процесі активізації молоді та впровадження молодіжної політики на місцевому рівні. Це дозволить підвищити якість надання послуг молоді та забезпечити сталі механізми підтримки молодіжних ініціатив. Подальший розвиток програми передбачає розширення мережі молодіжних центрів, що сприятиме забезпеченню географічної доступності сучасних освітніх, культурних та волонтерських можливостей для молоді. Такий підхід дає змогу охопити як великі, так і невеликі та віддалені громади, що є важливим для забезпечення рівності можливостей.

Важливим результатом проекту є сприяння соціальній згуртованості, активності молоді в житті громади, взаємодія представників молоді з різних регіонів, що створює умови для обміну досвідом, взаємної підтримки та має особливе значення в умовах відновлення країни.

Водночас реалізація соціального проекту «МолодьТут» може супроводжуватися низкою проблем. По-перше, розширення масштабів діяльності молодіжних центрів зумовлює необхідність ефективної координації, особливо в умовах одночасної реалізації заходів у різних громадах. По-друге, існує ризик надмірної залежності програми від зовнішнього фінансування. Така залежність може створювати загрозу довготривалій діяльності молодіжних центрів у разі зменшення або припинення міжнародної підтримки. По-третє, забезпечення інклюзивності молодіжних просторів вимагає значних інфраструктурних інвестицій, зокрема у сфері доступності для осіб з інвалідністю. Для малих громад ці завдання можуть бути особливо складними у зв'язку з обмеженістю ресурсів.

Актуальною на сьогодні є програма «ВідНОВА:UA», що представляє собою молодіжну ініціативу у форматі обмінів, спрямовану на інтеграцію молоді в процеси відновлення України після війни. Ініціатива реалізується Міністерство молоді та спорту України, Державною установою «Всеукраїнський молодіжний центр» та партнерами – громадськими організаціями і ПРОН – за підтримки урядів Данії та Японії. Програма розрахована на осіб віком від 18 до 25 років, які, незалежно від попереднього волонтерського досвіду, отримують можливість брати участь у короткострокових (п'ятиденних) обмінах.

Упродовж 2022-2024 років у межах реалізації програми до ініціативи долучилося 1500 учасників. У різних регіонах України було відновлено 52 молодіжні простори. У 2024 році проведено 24 міжрегіональні обміни, що охопили 16 областей України, у яких взяли участь 713 осіб, зокрема 16 осіб з інвалідністю та 85 внутрішньо переміщених осіб. Загалом організовано 3583 заходи, а понад 43000 молодих людей отримали доступ до модернізованих молодіжних просторів [14].

В основу програми закладено волонтерську діяльність, проведення освітніх і

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

культурних заходів. Варто звернути увагу на перспективність реалізації ініціативи, серед яких варто відзначити кілька напрямів. По-перше, розширення географії та зони впливу, що передбачає охоплення нових громад у різних регіонах України. По-друге, важливим результатом є формування лідерського потенціалу та підвищення рівня громадянської активності молоді. Залучення до освітніх та волонтерських компонентів сприяє розвитку критичного мислення, навичок командної роботи та громадянської свідомості. По-третє, реалізація ініціативи забезпечує посилення соціальної згуртованості та зміцнення національної ідентичності. Взаємодія учасників із різних регіонів створює передумови для укріплення громадянської ідентичності, яка є важливим чинником відновлення держави. По-четверте, програма спрямована на забезпечення інклюзивності, оскільки створює можливості для залучення молоді з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб. Це сприяє підвищенню рівня соціальної справедливості та інклюзивності у молодіжних процесах. По-п'яте, вагомим результатом є залучення міжнародного фінансування. Підтримка з боку Данії та Японії, а також партнерство з програмою розвитку ООН формують надійну ресурсну базу та забезпечують гарантії подальшої реалізації ініціативи [14].

Разом із тим, у процесі впровадження ініціативи можуть виникати певні труднощі, які потребують уваги. Зокрема, залежність від зовнішнього фінансування може створювати ризики для довгострокової реалізації програми в умовах нестабільної економічної ситуації в країні. Ще одним викликом є залучення молоді, яка не має попереднього досвіду участі в подібних ініціативах, що потребуватиме значних ресурсів для навчання та підтримки. Важливим завданням залишається забезпечення доступності програми для молоді з інвалідністю, що потребує додаткових інфраструктурних рішень і ресурсів, які не завжди наявні у громадах. Окремої уваги потребує системний моніторинг, спрямований на оцінку того, чи відновлені простори зберігають свою активність у довгостроковій перспективі та чи сприяє програма реальному формуванню громадянського потенціалу.

Зазначимо, що вище представлені практики молодіжних соціальних проєктів та програм не є вичерпними. Міністерство молоді і спорту України проводить з 2017 року Конкурс кращих практик молодіжної роботи та видається їх каталог. Щороку окремою номінацією Конкурсу визначаються найкращі практики молодіжної роботи у малій громаді. Практики молодіжної роботи можна розглядати як результативні соціальні проєкти, що довели свою ефективність та отримали позитивну оцінку. Якщо соціальний проєкт зазвичай має обмежені часові та ресурсні рамки, спрямовані на вирішення конкретної проблеми, то практика постає як узагальнений і відтворюваний досвід, який може бути адаптований і впроваджений в інших умовах. У цьому сенсі успішні соціальні проєкти з часом трансформуються у практики, набуваючи значення моделей, що сприяють підвищенню соціальної активності молоді та розвитку ефективних механізмів молодіжної роботи. Водночас каталог таких практик виконує функцію своєрідного репозитарію ідей та інструментів, який не лише зберігає напрацьований досвід, але й стимулює створення нових соціальних проєктів, орієнтованих на потреби молодіжної спільноти.

Такі ініціативи існують як на державному рівні (програма «Відновлення через соціальне підприємництво», проєкти «PlatForum», «Стартуй: соціальне підприємництво в молодіжному центрі», програма «Незламна молодь: молодіжні ради» та ін.), так і на місцевому рівні – програма «Youth Connect for Ukraine: стійкість в умовах невизначеності» (Чернігівська обл.), «Активна молодь – запорука розвитку громади» (Одеська та Кіровоградська обл.), «Молодіжний обмін Золотоноша-Явор» та «Молодіжний обмін – українці в Ченстохові: спільно для спільноти» (Черкаська обл.), «Ідеятон: створення

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

кар'єрних можливостей» (Сумська та Чернігівська обл.) та ін. Врахування досвіду реалізації цих та інших ініціатив створює умови для створення нових молодіжних соціальних проєктів та програм підвищення рівня активної участі молоді у суспільному житті.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Отже у результаті проведеного дослідження з'ясовано, що соціальні проєкти виступають одним із ключових інструментів залучення молоді до суспільного життя, формування їх громадянської активності. Крайні практики молодіжної роботи – це не тільки приклади успішно реалізованих соціальних проєктів, але й основа формування нових ініціатив, орієнтованих на потреби та інтереси молоді.

Перехід від окремих успішних локальних проєктів до масштабних практик, що поширюються й функціонують в інших громадах, створює основу для подальшого узагальнення результатів та вироблення ефективних стратегій активізації молодіжної спільноти.

Вивчення та узагальнення молодіжних програм, соціальних проєктів та успішних практик є важливою умовою удосконалення молодіжної політики України. Це дозволяє не лише активізувати участь молоді у житті громад, а й забезпечити формування цінностей громадянського суспільства та соціальної згуртованості.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у порівняльному аналізі українського й зарубіжного досвіду щодо впровадження молодіжних проєктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз утворення молодіжних рад в Україні станом на грудень 2024 року. *Офіційний сайт Міністерства молоді та спорту України*. URL: <https://mms.gov.ua/news/analiz-utvorennia-molodizhnykh-rad-v-ukraini-stanom-na-hruden-2024-roku> (дата звернення 05.08.2025).
2. Брінь П. В., Абуд А. Х. Сучасне трактування поняття «проєкт» та його відмінність від бізнес-процесу. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48, ч. 2. С. 20-26.
3. Всеукраїнський молодіжний центр. URL: <https://www.auyc.org.ua/>.
4. ГУРТ. URL: <https://gurt.org.ua/news/grants/80184/>.
5. Каталог кращих практик молодіжної роботи. Київ. 2020. 476 с.
6. Коломієць О. Г., Демиденко Т. М. Соціальні проєкти як інструмент впровадження інновацій у соціальній роботі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. № 2(53). С. 61–66.
7. Кучер Н. Проєктна діяльність у професійній підготовці соціальних педагогів. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. № 21(1), С. 75-84.
8. Левченко Н. В., Коляда Н. М. Становлення та розвиток програми «Молодіжний працівник» в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Випуск 84. Том. 1. С. 98-103.
9. Матюшенко О. В. Соціальне проєктування: теоретичні підходи до визначення. Проблеми сучасних трансформацій. *Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2022. № 4.
10. Мішина С. В., Мішин О. Ю. Науково-практичні засади соціального проєктування. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/75.pdf
11. Молодіжна платформа. URL: <https://youthplatform.com.ua/>
12. Пеша І. Програма «Молодіжний працівник» як дієвий інструмент реалізації молодіжної політики в Україні. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. Випуск 2 (7). С. 174-184.
13. Піменов В. Соціальний проєкт: поняття, основні вимоги до проєкту, етапи розробки соціального проєкту. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63). С.67-71.
14. Програми «ВідНОВА:UA». *Всеукраїнський молодіжний центр*. URL: <https://www.auyc.org.ua/projects/prohrama-vidnova-ua/> (дата звернення 14.08.2025)

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

15. Проект «МолодьТут: створи простір молодіжних перспектив у своїй громаді». *Молодіжна платформа*. URL: <https://youthplatform.com.ua/proieky/molod-tut/> (дата звернення 05.08.2025)
16. Семез А. А. Соціально-педагогічне проектування : *навчально-методичний посібник*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. 132 с.

REFERENCES

1. Analiz utvorennia molodizhnykh rad v Ukraini stanom na hruden 2024 roku. *Ofitsiyni sait Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy*. URL: <https://mms.gov.ua/news/analiz-utvorennia-molodizhnykh-rad-v-ukraini-stanom-na-hruden-2024-roku> [in Ukrainian].
2. Brin, P. V., Abud, A. Kh. (2019) Suchasne traktuvannia poniattia «proiekt» ta yoho vidminnost vid biznes-protseesu. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*. Vyp. 48, ch. 2, 20-26 [in Ukrainian].
3. Vseukrainskyi molodizhnyi tsentr. URL: <https://www.auyc.org.ua/> [in Ukrainian].
4. HURT. URL: <https://gurt.org.ua/news/grants/80184/> [in Ukrainian].
5. Kataloh krashchykh praktyk molodizhnoi roboty (2020). Kyiv, 476 [in Ukrainian].
6. Kolomiets, O. H., Demydenko, T. M. (2023) Sotsialni proieky yak instrument vprovadzhennia innovatsii u sotsialnii roboti. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: «Pedagogika. Sotsialna robota» – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: «Pedagogy. Social Work», 2(53), 61–66. [in Ukrainian].*
7. Kucher, N. (2022) Proiektna diialnist u profesiinii pidhotovtsi sotsialnykh pedahohiv. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy – Adult education: theory, experience, prospects, 21(1), 75–84. [in Ukrainian].*
8. Levchenko, N. V., Koliada, N. M. (2021) Stanovlennia ta rozvytok prohramy «Molodizhnyi pratsivnyk» v Ukraini. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P.Drahomanova. Seriya: Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific journal of the NPU named after M.P.Dragomanov. Series: Pedagogical Sciences: Realities and Prospects. Vypusk 84. Tom. 1, 98-103. [in Ukrainian].*
9. Matiushenko, O. V. (2022) Sotsialne proiektuvannia: teoretychni pidkhody do vyznachennia. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia – Problems of modern transformations. Series: law, public management and administration, 4. [in Ukrainian].*
10. Mishyna, S. V., Mishyn, O. Yu. (2020). Naukovo-praktychni zasady sotsialnoho proiektuvannia. *Efektivna ekonomika – Efficient economy, 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/75.pdf. [in Ukrainian].*
11. Molodizhna platforma. URL: <https://youthplatform.com.ua/> [in Ukrainian].
12. Piesha, I. (2021) Prohrama «Molodizhnyi pratsivnyk» yak diievyi instrument realizatsii molodizhnoi polityky v Ukraini. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social work and social education. Vypusk 2 (7), 174-184. [in Ukrainian].*
13. Pimenov, V. (2018) Sotsialnyi proiekt: poniattia, osnovni vymohy do proiektu, etapy rozrobky sotsialnoho proiektu. *Molodyi vchenyi – Young scientist, 11 (63), 67-71. [in Ukrainian].*
14. Prohramy «VidNOVA:UA». *Vseukrainskyi molodizhnyi tsentr – All-Ukrainian Youth Center*. URL: <https://www.auyc.org.ua/projects/prohrama-vidnova-ua/> [in Ukrainian].
15. Proiekt «MolodTuT: stvory prostir molodizhnykh perspektiv u svoii hromadi». *Molodizhna platforma – Youth platform*. URL: <https://youthplatform.com.ua/proieky/molod-tut/> [in Ukrainian].
16. Semez, A. A. (2012) Sotsialno-pedahohichne proiektuvannia: navchalno-metodychnyi posibnyk. Kirovohrad: RVV KDPU im. V.Vynnychenka, 132. [in Ukrainian].